

тання комплексних тактичних настанов, досвіду, інтуїції слідчого при розслідуванні злочину — запорука швидкого та повного встановлення усіх обставин злочинної події та притягнення винних до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Абрамова В.М. Криміналістика : [навч. посіб. для дистанційного навчання] / [В.М. Абрамова, А.О. Ляш]; за наук. ред. А.В. Ішенка. — К. : Університет «Україна», 2007. — 589 с.
2. Алексеев О.О. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. / О.О. Алексеев, В.К. Весельський, В.В. Пясковський — К. : «Центр учбової літератури», 2014. — 412 с.
3. Бахін В.П. Взаємодія слідчого з фахівцями під час огляду місця події (збір інформації про особу, що скоїла злочин) : Науково-практичні рекомендації / В.П. Бахін, О.О. Волобуєва. — Донецьк : ДЮІ, 2005. — 302 с.

Ключові слова: «по гарячих слідах», розкриття злочину, методика, правоохоронні органи, проміжок часу.

Науковий керівник: асистент Гресь Ю. О.

***Овчар Алла Сергіївна,
Назар Світлана Михайлівна***

студентки 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕТЕКТОР БРЕХНІ ЯК ЗАСІБ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ

Проблемно-дискусійним на сучасному етапі є застосування в криміналістичній техніці за допомогою поліграфа психофізіологічного способу одержання інформації від певної людини в результаті оцінки її ставлення до фактів, які їй повідомляють.

Питання доцільності використання детектора брехні у кримінальному провадженні досліджувалося в Україні: В. І. Василичуком, В. П. Захаровим, О. І. Козаченком, В. В. Матвійчуком, Д. Й. Никифорчуком, С. І. Ніколаюком, Ю. Ю. Орловим та іншими науковцями, однак однозначної відповіді так і не було дано.

Криміналістична техніка — це розділ криміналістики, що об'єднує систему теоретичних положень і розроблених на їх основі технічних засобів і методів збирання та подавання криміналістичної інформації з метою розкриття та розслідування злочинів. За своїм сенсом

поліграф – це багатоцільовий пристрій, призначений для одночасної реєстрації декількох фізіологічних процесів людини, пов'язаних із виникненням емоцій під впливом зовнішніх подразників (вербальних, наочних). Доцільно зазначити, що поліграф фіксує не винність особи, не надання нею неправдивих свідчень тощо, а специфічну реакцію організму людини на певну озвучену або продемонстровану інформацію.

Криміналістика активно розвивається і використовує все нові та нетрадиційні методи дослідження слідів злочину, метод максимально вдосконалився за рахунок:

- 1) використання цінних наукових знань, здобутих в результаті досліджень в сфері біології та анатомії;

- 2) застосування комп'ютерної та іншої сучасної апаратури, яка дозволяє максимально точно фіксувати показники фізіологічного стану особи та аналізувати їх.

Допит із використанням поліграфа – це не стільки бесіда слідчого з учасником процесу, скільки результат тестування допитуваного (В. Комісаров). Зазначений спосіб одержання інформації базується на об'єктивно наявному зв'язку між процесами, які приховано відбуваються в психіці людини, і фізіологічними проявами життєдіяльності організму, які спостерігаються апаратно.

З аналізу чинного законодавства України вбачається, що нормативного закріплення, яке дає змогу використовувати поліграф при розслідуванні тих чи інших видів злочинів немає, але правова основа для запровадження та реалізації результатів використання приладу вже частково складена та набуває свого поширення та розвитку. Так, відносно нещодавно, Верховною Радою України прийнято Закон України «Про Національну поліцію», ч. 2 ст. 50 якого передбачає застосування поліграфа до осіб, які виявили бажання вступити на службу до поліції, за їх згодою. Хоча цей Закон в цілому набрав чинності 07 листопада 2015 року, проте його положення вже застосовувались у містах, де здійснювався набір до патрульної поліції.

Варто, також, згадати про окремі інструкції, які носять локальний характер застосування та прямо дозволяють використовувати поліграф у вузькому професійному колі. Перше, про що йде мова, це про Інструкцію по використанню комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України. Незважаючи на тривалий процес реформування системи органів внутрішніх справ (далі – ОВС), ліквідацію їх територіальних одиниць, підрозділів тощо, вказана інструкція не втратила своєї чинності, що говорить про її актуальність та важливість у відборі, атестації та розстановки кадрів ОВС, шляхом використання детектора брехні.

Положення про використання поліграфа у системі Міністерства доходів і зборів, з метою попередження виявлення корупційних правопорушень, ефективної діяльності оперативно-розшукових

органів, покращення роботи з персоналом містяться, також, у Інструкції «Про використання поліграфів у діяльності Міністерства доходів і зборів України та його територіальних органів» затвердженій наказом Міністерства доходів і зборів.

Якщо ж говорити про проблематику у проведенні криміналістичного дослідження із використанням детектора брехні, то слід сказати про наступне:

1) недосконалість апаратури, яка використовується українськими експертами; 2) висока залежність якості проведеного дослідження від кваліфікації поліграфолога; 3) наявність великої кількості чинників, які ускладнюють проведення дослідження та ставлять запитання про істинність висновку.

Також потрібно враховувати такі практичні аспекти, які ускладнюють проведення криміналістичного дослідження з використанням поліграфа в Україні:

– Особа може навмисно відволікатися, абстрагуватися від запитань і, не зосереджуючись на них, відповідати «так» або «ні». За таких умов поліграф фіксуватиме емоційний стан людини, який не зумовлений запитаннями, а спричинений іншими факторами.

– Людина може в умі ставити собі протилежні почуте питання і відомо відповідати саме на свої запитання, в результаті чого поліграф показуватиме протилежні істинним показники.

– Людина, в силу особливостей свого психоемоційного стану, характеру, темпераменту, здатності керувати своїми почуттями, може настільки контролювати або навпаки – надто емоційно реагувати на запитання, що показники поліграфа будуть суперечливими, через що їхній аналіз яких буде ускладнений.

Підсумовуючи, важливо сказати, що не зважаючи на те, що законодавство непрямо дозволяє проводити криміналістичні дослідження з використанням поліграфа, український суд не схильний до використання детектора брехні у кримінальному провадженні та не вважає висновок поліграфолога доказом. Такий стан речей зумовлений тим, що в Україні криміналістичні дослідження із використанням поліграфа наповнені проблематикою: неналежна технічна та нормативна база, недостатня кількість висококваліфікованих спеціалістів, відсутність методики такого виду дослідження. Слід прогнозувати, що ситуація ніяким чином не зміниться, оскільки навіть у законопроекті «Про поліграфологічну діяльність» сконцентровано увагу на ймовірності висновків поліграфологів, а в статті 31 зазначено, що висновок не може бути підставою для ініціювання кримінального провадження або провадження у справі про адміністративне правопорушення, а також підставою для визнання особи винною у вчиненні таких правопорушень.

Список використаних джерел

1. Використання поліграфа у криміналістичному судочинстві України / О. М. Скрябін, Н. Д. Тонне // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – С. 189–194.
2. Криміналістика (криміналістична техніка) / П. Д. Біленчук, А. П. Гель, М. В. Салтєвський, Г. С. Семаков. – Київ: МАУП, 2001. – 216 с. – Бібліогр.: С. 211–212.
3. Поліграф як нетрадиційний криміналістичний засіб і можливості його використання в кримінально-процесуальному доказуванні. // Актуальні проблеми криміналістики. – Донецьк, 2001. – С. 92–100.
4. Про національну поліцію [Електронний ресурс] : Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580–VIII. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
5. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] // Закон України від 18.02.1992 № 2135–XII в ред. від 07.11.2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Тихоненко В. М.

Редька Д. О.

студентка 4 курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Останнім часом правоохоронні органи активно впроваджують в слідчу та оперативно-розшукову діяльність нетрадиційні криміналістичні засоби, які можна було б використовувати для ефективного виявлення, фіксації, вилучення, дослідження та використання доказів при розслідуванні злочинів. Саме розроблення таких засобів або їх пристосування до вирішення завдань кримінального судочинства, а також рекомендацій щодо їх використання є одним із завдань науки криміналістики.

В останні роки слідчі та оперативні працівники окремих іноземних держав усе частіше стали звертатися до можливостей поліграфа (детектора брехні) при розслідуванні злочинів. Поліграф – технічний засіб, який використовується при проведенні інструментального психофізіологічного дослідження, для синхронної реєстрації в аналоговій чи цифровій формі фізіологічних параметрів людини (дихання, серцево-судинної активності, електричного опору шкіри та ін.) й інформації, яка повідомляється (запитання і відповіді на запитання) [1, с. 110]. У особи, яка вчинила злочин, через страх бути